

4HV Oefentoets 2 zonder argumentatie

Deze toets bestaat uit twee delen: een theoriedeel en een toepassingsdeel. In het theoriedeel wordt gevraagd naar parate kennis over de theorie van tekstanalyse. Het toepassingsdeel bestaat uit een tekst met bijbehorende vragen.

Theoriedeel

Beantwoord onderstaande vragen.

1. Met welk doel lees je oriënterend?
2. Leg uit wat het onderwerp met de hoofdgedachte te maken heeft.
3. Welk doel hebben niet-zakelijke teksten?
4. Geef een voorbeeld van een tekstsoort en een voorbeeld van een tekstvorm.
5. Noem vier signaalwoorden die een tegenstelling aangeven.
6. Noem drie signaalwoorden die een oorzakelijk verband aangeven.
7. Welke functie heeft de eerste zin van een alinea meestal als de tweede zin de kernzin?
8. Welke functie hebben kernzinnen in een betoog meestal?

Toepassingsdeel

Lees de tekst en beantwoord bijbehorende vragen

Huisvrouwenservice is ouderwets seksistisch

De man als maat der dingen – ook deze krant maakt zich schuldig aan subtiel en evident seksisme

I De winnares van Roland Garos, Serena Williams, 'serveerde als een kerel, want met opslagen van 202 kilometer per uur doet ze niet onder voor vele mannelijke collega's', zo noteerde de verslaggever in het sportkatern. Haar tegenstandster, Lucie Safarova, kon haar daarentegen 'zeker niet bedreigen met de tweede opslag, een huisvrouwenservice van 125 kilometer per uur.'

II Dat was een sterk staaltje ouderwets seksisme, reageerden enkele lezers. De een vond het 'denigrerende woord huisvrouwenservice' anno 2015 echt niet kunnen. De ander ergerde zich aan de vergelijking met een kerel. 'Als een vrouw goed is in tennis, dan speelt ze 'als een kerel'? Is dat een compliment? Het mannelijke tennisspel is blijkbaar het hoogst haalbare voor een vrouw.'

III De man als maat der dingen – het gebeurt vaker. Een poosje geleden schreef een wetenschapsjournalist: 'Opvallend genoeg is er één mensensoort die sowieso een andere vetverdeling heeft: de vrouw.' De journalist was zelf de eerste om toe te geven dat hij zich onbedoeld schuldig had gemaakt aan seksisme. Hij had taai medisch-genetisch nieuws willen verluchtigen met ironie.

IV De sportverslaggever erkent dat 'huisvrouwenservice' een 'Viva-term uit de jaren vijftig' is, maar vindt de verontwaardiging nergens over gaan. 'Al sinds jaar en dag wordt een slappe, matige en vooral langzame (tweede) service in het tennis een

huisvrouwenservice genoemd', verklaart hij. De term komt volgens hem uit de 'huisvrouwencompetitie', die jarenlang op dinsdagochtend werd gespeeld. 'Ik bedoel er verder niets mee. Ik heb alle huisvrouwen lief.' Waarvan akte.

V Een briefschrijfster stelde al vast: 'Ook goedbedoeld seksisme is seksistisch.' Wat met de uitdrukking wordt beoogd kan iedereen raden, maar dat maakt hem niet minder neerbuigend en ouderwets. Bovendien is het in *de Volkskrant* geen ingeburgerde term. Hij werd een keer eerder door dezelfde verslaggever gebruikt in 2004. Het valt te betwijfelen of hij toen normaal werd gevonden, tegenwoordig doet hij in elk geval vele wenkbrauwen fronsen. Ook die van jonge Volkskrantredacteuren – onder hen ging de 'huisvrouwenservice' rond via Whatsapp.

VI Het is gissen, maar het lijkt erop dat er na het politiek-incorrecte post-Fortuyn-tijdperk ('Ga lekker naar huis koken, veel beter') weer meer durf is vrouwendiscriminatie te bekritisieren. Het gaat ook gemakkelijker. Was er eerder een vrouwenorganisatie nodig om sekseongelijkheid te agenderen, nu kan een klein protest via sociale media snel maatschappelijk draagvlak winnen. Zo groeide eerder dit jaar op Twitter een boycot van rokjesdag, oftewel 'geile oude bokjesdag'.

VII De krant rijdt niet dagelijks een scheve schaats, maar als er sekseongelijkheid wordt vermoed, zijn lezers er als de kippen bij. Waarom wordt de vrouwen van het WK Voetbal gevraagd naar hun make-up, terwijl mannelijke spelers nooit wordt gevraagd of ze hun haar föhnen? Waarom staat er zelden een vrouw in de rubriek 'Onze gids van deze week' in *Sir Edmund*¹? Hoezo wordt een succesvolle thrillerauteur gevraagd waarom zij en haar collega's 'allemaal knap en blond' zijn? Waarom krijgen actrices vroeg of laat de botoxvraag voorgeschoteld? En waarom wordt 'topadvocaat' Amal Alamuddin in een artikel over internationaal gehakketak over een sculptuur 'de echtgenote van George Clooney' genoemd?

VIII Soms is het seksismegehalte evident, maar vaker is het de vraag hoe fijn gevoelig de graadmeter moet worden afgesteld. De omdraaitruc kan helpen: zou ik dit ook over een man/vrouw schrijven? Zou ik een mannelijke thrillerauteur ook vragen waarom hij en zijn collega's allemaal knap en blond zijn?

IX Bij uiterlijke beschrijvingen liggen er al snel vooroordelen en clichés op de loer. Een lezer beklagde zich over de seksistische 'sneer' aan een voorlichtster in een reportage over gemeentepolitiek: 'De pr-mevrouw van Voor Neerijnen – kek rokje met hoge leren designlaarzen eronder – nipt aan een glaasje wijn.' Het is wellicht een clichébeeld, maar los van het feit dat clichés waar kunnen zijn, gaat het erom of ze journalistiek relevant zijn. Dat was hier het geval. Er werd een kleurrijk gezelschap geschetst, zoals ook een 'VVE-lid op gele klompen'.

X In een nieuwsstuk over de Luxemburgse premier die trouwende met zijn 'blonde, blauwogige' vriend, ontbrak die relevantie wel. De uiterlijkheden bleven zonder context in het luchtledige. Wat wilde de auteur eigenlijk zeggen, vroeg een lezer. 'Wat een knapperd heeft de premier aan de haak geslagen?' De auteur ging er ten onrechte van uit dat dit cliché alleen opgaat voor vrouwen.

XI Dan is er nog een veel geniepiger en ongrijpbardere vorm van seksisme, namelijk die volstrekt onbewust geschiedt. Een wetenschapster vermoedde daarvan de dupe te zijn toen niet *zij* als bedenker van een experiment in het intro van een bijlageverhaal werd opgevoerd, maar een man die de proef enkel faciliteerde (in het stuk stond het goed). 'Misschien klopt mijn onderbuikgevoel niet, maar ik vraag me af of de fout ook zou zijn gemaakt als ik 'Jeroen' had geheten,' mailde ze.

---

¹ *Sir Edmund* is een tijdschriftachtige bijlage bij elke weekendeditie van *de Volkskrant*.

XII Vier vrouwelijke hoogleraren uit Leiden namen het in een brief voor haar op: 'Was het voor de eindredactie te moeilijk zich voor te stellen dat zo'n inventief experiment was bedacht door een jonge talentvolle vrouw?' Nee, het was gewoon een stomme vergissing, reageerde de chef wetenschap, van discriminatie was geen sprake. Punt is dat dit nauwelijks is vast te stellen. 'Vooroordelen kleuren onbewust de manier waarop we prestaties van mannen en vrouw beoordelen, ook al proberen we alleen naar de feiten te kijken', mailden de hoogleraren.

XIII Dezelfde hoogleraren maakten zich begin deze maand bekend als 'Althena's Angels', een initiatief om seksdiscriminatie in de wetenschap tegen te gaan. Op hun site pleiten ze ervoor op basis van feiten en cijfers te discussiëren, en niet vanuit persoonlijke ervaringen en overtuigingen. Met louter goede bedoelingen schiet het niet op.

XIV Tellen dus. Dan blijkt de aanname dat er zelden vrouwelijke gidsen in *Sir Edmund* staan aardig te kloppen. Van de 41 waren er acht een vrouw. Ongetwijfeld zijn er tal van verklaringen, maar het kan echt beter.

Annieke Kranenberg in *De Volkskrant* van zaterdag 13 juni 2015

9. (1pt) De inleiding van deze tekst trekt de aandacht met:
  - a. Een voorbeeld
  - b. Een controversiële uitspraak
  - c. Een aanleiding
  - d. Een argument
10. (1pt) Welk verband is er tussen alinea 2 en 3?
11. (1pt) Welk signaal geeft de schrijfster om dat verband duidelijk te maken? Citeer de woorden.
12. (1pt) Welke houding neemt de schrijfster aan tegenover de sportverslaggever uit de inleiding?
  - a. Een neerbuigende
  - b. Een begripvolle
  - c. Een spottende
  - d. Een agressieve
13. (2pt) In alinea 5 worden twee argumenten uitgewerkt. Het eerste argument is: ook goedbedoeld seksisme is seksistisch. Het tweede argument is: bovendien is de term niet ingeburgerd in *de Volkskrant*. De stelling die bij deze twee argumenten hoort, staat echter niet letterlijk in de tekst. Welke stelling hoort bij deze twee argumenten? Gebruik maximaal 10 woorden.
14. (1pt) Welke functie heeft de laatste zin van alinea 6?
15. (1pt) Waar zijn de opgesomde vragen in alinea 7 voorbeelden van?
  - a. Dit zijn voorbeelden van seksistische opmerkingen
  - b. Dit zijn voorbeelden van reacties van lezers
  - c. Dit zijn voorbeelden van retorische vragen
  - d. Dit zijn helemaal geen voorbeelden
16. (3pt) De tekst zou je kunnen verdelen in drie delen: 1. Onbedoeld seksisme, 2. Onduidelijk seksisme, 3. Onbewust seksisme.
  - a. Met welke alinea begint deel 1?
  - b. Met welke alinea begint deel 2?
  - c. Met welke alinea begint deel 3?

17. (3pt) De schrijfster maakt in het slot op een slimme manier misbruik van het pleidooi van Althena's Angels. Zij gebruikt feiten en cijfers voor een ander doel dan Althena's Angels. Leg uit welk doel de schrijfster en Althena's Angels met feiten en cijfers proberen te bereiken. Gebruik voor beide doelen maximaal 35 woorden.
18. Dit artikel is
- Een uiteenzetting met betogende elementen
  - Een beschouwing met activerende elementen
  - Een uiteenzetting met beschouwende elementen
  - Een betoog met activerende elementen
19. Welke van de onderstaande zinnen geeft de hoofdgedachte van deze tekst het beste weer?
- Seksisme komt overal voor: zelfs in de wetenschap. Maar daar hebben vier vrouwelijke hoogleraren een oplossing voor.
  - Journalisten gebruiken soms onbewust seksisme om een onderwerp pakkend of beeldend te beschrijven.
  - Seksisme is vaak ongrijpbaar. Desondanks zou *de Volkskrant* er meer aan moeten doen om het te voorkomen.
  - Seksisme is moeilijk te voorkomen, omdat het seksisme meestal onbedoeld, onduidelijk of onbewust plaatsvindt.